

NORGES HØYESTERETT

Den 19. august 2008 avsa Høyesterett dom i

HR-2008-01415-A, (sak nr. 2008/827), straffesak, anke over dom,

A (advokat John Christian Elden)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Kristian Nicolaisen)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Endresen**: Saken gjelder straffutmåling for alvorlig narkotikakriminalitet.
- (2) A ble ved Nedre Romerike tingretts dom 12. mai 2005 dømt til fengsel i 9 år i hovedsak for overtredelse av straffeloven § 162 første ledd jf. tredje ledd første punktum jf. straffeloven § 60 a.
- (3) As medtiltalte, B, ble ved samme dom dømt til fengsel i 18 år. Også B ble funnet skyldig i overtredelse av straffeloven § 162 første ledd jf. tredje ledd, jf. straffeloven § 60 a, og han ble videre dømt for overtredelse av straffeloven § 233 a jf. § 49 for å ha forsøkt å inngå forbund med sikte på å volde As død.
- (4) A og B anket begge sine dommer til lagmannsretten. A anket over straffutmålingen mens B anket over skyldspørsmålet. Anken fra A var angitt å gjelde straffutmålingen. Jeg legger imidlertid til grunn at anken også opprettholdt innsigelsene mot anvendelse av § 60 a, og at dette ble fremholdt på en slik måte at det fremkom at grunnen til at det ikke også ble anket over skyldspørsmålet, var at anvendelsen av § 60 a ble ansett å høre under straffespørsmålet.
- (5) Ved Eidsivating lagmannsretts dom 7. september 2005 ble domfellelsene etter de ovenfor angitte straffebestemmelser opprettholdt, og straffen ble for A satt til fengsel i 8 år. For B ble straffen satt til fengsel i 18 år. Lagmannsretten anså spørsmålet om anvendelse av straffeloven § 60 a som en del av straffespørsmålet, og det ble følgelig heller ikke for Bs

vedkommende stillet noe spørsmål til lagretten vedrørende overtredelse av denne bestemmelsen.

- (6) De to domfelte anket til Høyesterett. B anket over saksbehandlingen, lovanvendelsen og straffutmålingen. A anket bare over straffutmålingen. Ved Høyesteretts kjæremålsutvalgs beslutning 15. november 2005 ble anken fra B tillatt fremmet blant annet for så vidt straffeloven § 60 a var funnet anvendelig. For A ble anken ikke tillatt fremmet. Lagmannsrettens dom var derved rettskraftig for hans vedkommende.
- (7) Ved Høyesteretts dom 7. februar 2006 ble lagmannsrettens dom opphevet for så vidt B var domfelt for overtredelse av straffeloven § 60 a og § 233 a jf. § 49. For § 60 a ble dommen opphevet fordi lagmannsretten uriktig hadde lagt til grunn at det hørte til straffespørsmålet å ta stilling til om bestemmelsen var anvendelig. Straffen for overtredelse av straffeloven § 162 første ledd jf. tredje ledd første punktum ble satt til fengsel i 15 år. Påtalemyndigheten fremmet ikke saken på nytt for så vidt angår de opphevede deler av lagmannsrettens dom.
- (8) Allerede før det var endelig avklart at B ikke ville bli domfelt for overtredelse av straffeloven § 60 a, tok As forsvarer, advokat Benedict de Vibe, opp spørsmålet om hvordan påtalemyndigheten ville forholde seg for så vidt som A var domfelt etter denne bestemmelsen. Bakgrunnen for at problemstillingen ble reist, var at den organiserte kriminelle gruppe som A av lagmannsretten var funnet å utgjøre en del av, bestod av B, A og en tredjepart som var avgått ved døden før saken kom opp.
- (9) Det fremgår av sakens dokumenter at statsadvokaten mente påtalemyndigheten burde anke dommen til gunst for A for så vidt han var domfelt for overtredelse av § 60 a. Dette ble gjort kjent for advokat de Vibe, som følgelig ikke hadde noen oppfordring til å vurdere alternative rettslige skritt. Sakens dokumenter ble forlagt, og det skjedde, på tross av en rekke purringer fra advokat de Vibe, ikke noe ytterligere i saken før statsadvokaten den 18. februar 2008 fremmet forslag overfor Riksadvokaten om at påtalemyndigheten skulle anke til gunst for domfelte. Riksadvokaten fant at det ikke var tilstrekkelig tungtveiende grunner til at påtalemyndigheten skulle påanke dommen, og at det måtte være opp til domfelte eventuelt å begjære omgjøring av den tidligere beslutning om å nekte anken fremmet.
- (10) I desember 2005 tok advokat de Vibe også initiativ til at A skulle få sonet den da rettskraftige dom. Berg fengsel og Kriminalomsorgen Region Øst ble tilskrevet. Soning ble imidlertid ikke iverksatt idet statsadvokaten ikke fant det riktig å fullbyrde en dom som ble ansett å være uriktig for så vidt gjaldt domfellelsen etter § 60 a.
- (11) Da det var avklart at påtalemyndigheten ikke ville anke til gunst for A, begjærte advokat de Vibe omgjøring av den tidligere beslutning om å nekte fremmet As anke. Riksadvokaten har deretter i påtegning gitt uttrykk for at reelle grunner tilsier at domfellelsen for overtredelse av § 60 a bør oppheves.
- (12) Ved Høyesteretts ankeutvalgs beslutning 4. juni 2008 ble den tidligere beslutning omgjort, slik at As anke ble tillatt fremmet.
- (13) For Høyesterett har både A og påtalemyndigheten nedlagt påstand om at domfellelsen etter § 60 a oppheves.

- (14) Anken gjelder imidlertid bare straffutmålingen. Det er ikke gjort gjeldende som en feil ved saksbehandlingen, at § 60 a er vurdert som en del av straffespørsmålet. Men det må, som nevnt, legges til grunn at A mente å opprettholde sine innsigelser mot at denne bestemmelsen kunne anvendes. Når han likevel anket bare over straffutmålingen, skulle han ha vært veiledet av retten slik at anken kunne ha vært utvidet til også å omfatte skyldspørsmålet. At også retten bygget på at spørsmålet hørte under straffutmålingen, kan i denne sammenheng ikke ha betydning. Det er objektivt sett gjort en saksbehandlingsfeil, og hensett til at lagmannsrettens dom for Bs vedkommende er opphevet for så vidt gjelder domfellelsen etter § 60 a, finner jeg at domfellelsen etter § 60 a bør oppheves også for A, jf. straffeprosessloven § 342 tredje ledd.
- (15) Ved lagmannsrettens dom ble A funnet skyldig i overtredelse av straffeloven § 162 første ledd jf. tredje ledd første punktum. Omfanget av den straffbare virksomhet var meget betydelig. A ble dømt for befatning med 160 kilo amfetamin og 250 kilo hasjissj. Selv om B ble ansett å være hovedmann for import til Norge og distribusjonen her, var heller ikke As rolle ubetydelig. Det følger da utvilsomt av praksis at utgangspunktet for straffutmålingen må ligge nær bestemmelsens maksimumsstraff. Om den konkrete straffutmåling for A fremhever lagmannsretten:

”Når det gjelder A legger lagmannsretten til grunn at han har hatt en rolle som formidler mellom B og C i forhold til den narkotika de har hatt befatning med. Det legges også til grunn at han har hatt et meget begrenset utbytte av narkotikavirksomheten. A avga på et tidlig tidspunkt en uforbeholden tilståelse om sin egen befatning med narkotikaen, herunder om forhold politiet ikke kjente til. Han har også bidratt med opplysninger som har hatt stor betydning for etterforskningen av saken og som har stått sentralt ved domfellelsen av B. Dette har utsatt A for betydelige belastninger og fare, hvilket illustreres av at det ble forsøkt inngått forbund for å få tatt livet av ham.

Etter lagmannsrettens syn vil de straffbare forhold A er domfelt for, i utgangspunktet medføre en straff på 14 års fengsel. Han skal imidlertid gis en betydelig rabatt for sin uforbeholdne tilståelse samt hans bistand til oppklaring av saken, jf strl § 59 annet ledd.

Lagmannsretten finner at straffen passende bør settes til fengsel i 8 år.”

- (16) Om anvendelsen av straffeloven § 60 a skriver lagmannsretten:

”Lagmannsretten legger videre til grunn at de nevnte narkotikaovertrødelser er foretatt som ledd i virksomheten til en organisert kriminell gruppe. Etter lagmannsrettens syn får dermed strl § 60 a anvendelse. I narkotikasaker får likevel dette mindre selvstendig betydning, idet overtrødelserens karakter, herunder at den har skjedd som ledd i en organisert virksomhet, uansett er et straffutmålingsmoment og et tema for vurderingen av overtrødelserens grovhet. Det vises i denne sammenheng også til det som er uttrykt i forarbeidene til strl § 60 a.”

- (17) Lagmannsretten har etter mitt syn valgt et riktig utgangspunkt for straffutmålingen, og jeg er enig i at de forhold lagmannsretten har fremhevet tilsier at straffen reduseres til fengsel i 8 år. Med dette utgangspunkt må det da tas stilling til hvilken ytterligere straffreduksjon som bør gjøres som følge av opphevelsen av domfellelsen etter straffeloven § 60 a, og for at den endelige avslutning av domstolsbehandlingen er blitt utskutt i to og et halvt år uten at dette kan legges domfelte til last.

- (18) Som lagmannsretten har fremhevet, vil det at opplegget hadde et profesjonelt preg og den faktiske grad av organisering være av betydning for straffutmålingen også når § 60 a er uanvendelig. Opphevelsen av denne del av domfellelsen må likevel få betydning idet det må legges til grunn at de særlige omstendigheter som bringer § 60 a til anvendelse, ikke forelå i saken.
- (19) For straffutmålingen må det likevel tillegges klart større vekt at A ikke har fått sin sak avsluttet, og at dette blant annet har ført til at soningen ikke er blitt påbegynt.
- (20) Samlet sett er jeg kommet til at det bør gjøres den endring i lagmannsrettens dom at straffen settes til fengsel i 6 år.
- (21) Jeg stemmer for denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres det følgende endringer:

1. Domfellelsen etter straffeloven § 60 a oppheves.
2. Straffen settes til fengsel i 6 – seks – år.

- (22) Dommar **Utgård:** Eg er i det hovudsaklege og i resultatet einig med førstvoterande.
- (23) Dommer **Tønder:** Likeså.
- (24) Dommer **Bårdsen:** Likeså.
- (25) Justitiarius **Schei:** Likeså.
- (26) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres det følgende endringer:

1. Domfellelsen etter straffeloven § 60 a oppheves.
2. Straffen settes til fengsel i 6 – seks – år.

Riktig utskrift bekreftes: